לא שנו אלא במקום שאין מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ לארץ אסור א כתנאי אין מביאין ירק מן חוצה לארץ לארץ רבי חנניה בן גמליאל אומר מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ מ"ט דמאן דאמר אין מביאין ב אמר רבי ירמיה משום גוש: **מתני'** ג א מן הכרוב אסור [א] באיספרגוס מן האיספרגוס מותר בכרוב ב מן הגריסין אסור במקפה ורבי יוסי מתיר ג מן המקפה מותר בגריסין ד מן המקפה אסור בשום ור' יוסי מתיר מן השום מותר במקפה ד מן העדשים אסור [ב] באשישים ר' יוסי מתיר מן האשישים מותר בעדשים ה חטה חטין שאני טועם אסור בהן בין קמח בין הפת ו גרים גריסין שאני טועם אסור בהן בין חיין בין מבושלין רבי יהודה אומר קונם גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים: **גמ'** תניא ר' שמעון בן גמליאל אומר ז חטה שאני טועם אסור לאפות ומותר לכוס חטים שאני טועם אסור לכוס ומותר לאפות חטה חטין שאני טועם אסור בין לכוס בין לאפות ח גרים שאני טועם אסור לבשל ומותר לכוס גריסין שאני טועם אסור לכוס ומותר לבשל גרים גריסין שאני טועם אסור בין לבשל בין לכוס:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

(גמ') **לא שנו.** דשביעית מותר בירקות הגינה אלא במקום שאין מביאין ירק מח"ל דכיון שאין מביאין ודאי לא נדר אלא מאותם שמסתפקים שם היינו מירקות השדה ולהכי מותר בשל גינה: **אבל במקום שמביאין כו' אסור.** אף בירקות הגינה הואיל ורגילין לאכול שם בין ירקות השדה בין ירקות הגינה דודאי אדעתא דהכי נדר: **כתנאי כו'.** לדעתא דמ"ד אין מביאין ירקות כו' לדידיה מותר בירקות גינה ואסור בירקות שדה דכיון דאין מביאין לאו עליה נדר ולמ"ד מביאין אסור אף בירקות גינה: **משום גוש.** שמא יש מעפר חוצה לארץ בעיקרייהו וטומאה משום ספק מת: **מתני' אסור באיספרגוס.** דהוי בכלל כרוב דמין כרוב הוא: **מותר בכרוב.** דאין כרוב בכלל איספרגוס (א): ה) **אסור בשום.** שנותנים ממנו בקדרה דהיינו בכלל מקפה: **מותר במקפה.** דאין מקפה בכלל שום: **אסור במקפה.** של גריסין: **מותר בגריסין.** ד"ה דאין גריסין בכלל מקפה: **מן המקפה.** של גריסין: ו) **ר' יוסי מתיר.** דקסבר אין מקפה בכלל גריסין: **אסור בשום.** של מקפה: **אסור באשישים.** בפת שמעורב בו קמח עדשים דיש בכלל עדשים אשישים: **ומן אשישים כו'.** דברי הכל היא: **ר' יהודה אומר קונם גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס.** חטה וגרים (ב) סתם דלא אמר חטה חטין גרים גריסין דקסבר [ר"י גרים או חטה] מבושלים משמע חיין לא משמע ור' יהודה לא פליג עליה דתנא קמא: **גמ' אסור לאפות.** לאדעתא דהכי אמר חטה כדי לאפות דחטה גרגיר א' משמע ומגרגיר לא קאמר: **חטין.** משמע חיין: **גרים.** משמע מבושל (ג): **גריסין.** משמע נמי חיין:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

אבל במקום שמביאין ירק מח"ל לארץ אסור. כלומר אסור בשניהם דהוי ליה מקום שמסתפקין ז) זה מזה: **משום גוש.** חוששין להביאו משום חששא דגוש הנדבק בו וגושא דארץ העמים טמא כדאיתא בפ"ק דשבת (דף טו:): **חטה שאני טועם אסור לאפות.** דפת חטה מיקרי דחד גופא נמי הוא אבל חטים משמע לכוס מפני שאדם כוסס חטים חלוקין ביחד:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

עין משפט נר מצוה

כ א ב ג ד מיי' פ"ט מהלכות נדרים הל' י טוש"ע י"ד סימן ריז סעיף י:
כא ה מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ:
כב ו מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כא:
כג ז מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כ:
כד ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא:

הגהות הגר"א

[א] משנה באספרגוס. נ"ב פירש רב האי גאון מין כרוב ששורין אותו ביין ובלשון יוני יין של בקר נקרא אספרגוס (ועי' רש"י ברכות נ"א ע"א ד"ה אספרגוס): [ב] שם באשישים. נ"ב בירושלמי מפרש טלופחין מקליין וטחינן ומגבלן בדבש ומטוגנין:

תוספות

לא שנו. דבשביעית מותר בירקות גינה משום דלא שכיחי שיאכלו ירקות גינה אלא במקום שאין מביאין כו' אבל במקום שמביאין שכיח הוא ירקי גינה ונתכוין לאסור ירקי גינה בשביעית: **משום גוש.** דדרך הירק להיות גוש תלוי בו וגזרו על גוש ארץ העמים: **איספרגוס.** מין כרוב הוא ובכלל כרוב הוא: **מן האיספרגוס מותר בכרוב.** דשאר כרוב אינם קרויין איספרגוס: **מן הגריסין אסור במקפה** של גריסין. שנקראת גריסין אף כשהן בתבשיל אבל מן המקפה מותר בגריסין יבשין דלא תימא דכי נדר במקפה מן הראוי למקפה קאמר והיינו גריסין ולרבנן איצטריך דאע"ג דאסרי שום כשנדר במקפה הכא מודו: **מן השום מותר במקפה.** דלא נתכוון אלא לשום יבש: **מן המקפה מותר בשום.** אע"ג דלא נתכוון אלא לראוי למקפה ושום ראוי למקפה: **מן האשישים.** פי' פסולת עדשים מותר בעדשים שאין העדשים נקראין אשישין מן העדשים אסור באשישים שהם נקראים על שם העדשים ור"י מתיר דסבר דאינם בכלל עדשים: **חטה חטין שאני טועם אסור** בין בחטין בין בפת. דחיטה משמע לאפות ומיהו בברייתא בגמ' גרסינן איפכא ושמא טוב לפרש הכא חטה או חיטים גרים או גריסין אסור בין חיין בין מבושלין ורבי שמעון ורבי יהודה מחלקין בין חטה לחטין גרים גריסין כדמפרש גבי חטה חטין רבי יהודה אמר קונם גרים או חטה שאני טועם מותרין לכוס חיין דחטה וגרים משתמעי מבושלין: **רבי יהודה אומר גרים או חטה שאני טועם מותר לכוס חיים.** מדקאמר חטה וגרים סתם ולא אמר (חטה) חטין גריסין קסבר [חטה גרים] מבושלין משמע חיין לא משמע: **חטה שאני טועם מותר לאפות.** דחטה לא משמע אלא חיין חטין משמע לאפות ורבי שמעון ורבי יהודה לא פליגי דלתרוייהו גרים חטה מבושלין משמע ולא חיין גריסין חטין משמע חיין אבל לא מבושלים:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

מסורת הש"ס

א) סנהדרין יב. ע"ש, ב) [שם], ג) [פ' הר"ן על משנה זו נמצא בע"א], ד) [לעיל נב: ע"ש בר"ן פירושו על מלת אשישים], ה) [נ"ל לפני ד"ה אסור בשום], ו) [נ"ל לפני ד"ה מותר בגריסין], ז) נ"ל מזה ומזה,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מותר בכרוב וכו' איספרגוס הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור במקפה של גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה ר' יוסי מתיר דקסבר אין מקפה בכלל גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה מן המקפה של גריסין הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה מותר בגריסין דברי הכל דאין גריסין בכלל מקפה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור בשום של מקפה הס"ד ואח"כ נ"ל ד"ה אסור בשום שנותנין וכו' בכלל מקפה הס"ד ואח"כ מ"ה מותר במקפה וכו' בכלל שום הס"ד ואח"כ ד"ה אסור באשישים: (ב) ד"ה ר' יהודה וכו' לכוס חטה וגרים חיים כיון דלא אמר חטה חטין גרים גריסין קסבר חטה וגריס סתם מבושלים משמע חיין לא משמע כצ"ל: (ג) ד"ה גרים משמע מבושל גריסין משמע חיין גרים גריסין משמע נמי חיין והד"א:

פירוש הרא"ש

גמ' **אבל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ אסור.** אף בירקות גינה דכיון דמצויין שם דעתם גם עלייהו: **משום גוש.** עפר הנדבק בירק וחכמים גזרו טומאה על גוש עפר הבא מארץ העמים בפ"ק דשבת (דף טו:): **מתני' אסור באיספרגוס.** הוא מין כרוב אבל אין כרוב נקרא על שמו: **מן הגריסין אסור במקפה.** ואפי' כי נתנן במקפה עדיין שם גריסין עליהן: **ור' יוסי מתיר.** דקסבר לא מיקרו גריסין אלא מקפה של גריסין והוא מן גריסין נדר: **מן המקפה מותר בגריסין.** דלא תימא כי היכי דנודר מן המקפה אסור בשום משום שדרך ליתן שום במקפה הוא הדין נמי כי נדר מן המקפה יהא אסור בגריסין משום שדרך לעשות הגריסין מקפה קא משמע לן דלא דמי משום דשום רגילין ליתן בכל מיני מקפה כי נותן טעם והשום הוא המקפה אבל אין עושין מגריסין לבדן מקפה אלא מכמה מינים עושין מקפה: **אסור באשישים.** פסולת עדשים: **חטה שאני טועם כו'.** מייתור לשונו שהזכיר שתיהם נאסר בכל אי נמי כדמפרש רשב"ג בברייתא דחטה משמע לאפות וחטים משמע לכוס: **גרים חטה שאני טועם מותר לכוס חיין.** לא פליג אתנא קמא:

הדרן עלך הנודר מן המבושל

מוסף רש"י

משום גוש. שמא יביא עמה מגוש ארץ העמים שמטמאה באהל ויטמא טהרות של ארץ ישראל (סנהדרין יב.). **באיספרגוס.** מין של כרוב הוא, ואספרגוס בכלל כרוב הוא ואין כרוב בכלל אספרגוס (ראמ"ה בשמו). או: משקין לשתותו קודם אכילתו בבקר (פסחים קי: ובעי"ז ברכות נא. וקדושין ע.) בלשון פרסי קורין לכרוב איספרגוס, וזהו ששנינו הנודר מן הכרוב אסור באיספרגוס, ומשקין הוא שעושין מכרוב ומיין ורגילין היו לשתותו בכל בקר לרפואה קודם אכילה (רשב"ם פסחים שם. ועי' הגהות הגר"א כאן).
מן האשישים מותר בעדשים. שאין אשישים בכלל עדשים (ראמ"ה בשמו).

הדרן עלך הנודר מן המבושל